

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И ДО
КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

**относно прилагането на Препоръка на Съвета от 24 септември 1998 г. относно
защитата на непълнолетните лица и на човешкото достойнство и на Препоръка на
Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. относно защитата на
непълнолетните лица и на човешкото достойнство, и на правото на отговор по
отношение на конкурентоспособността на европейската индустрия за
аудиовизуални и онлайн информационни услуги
-ЗАКРИЛА НА ДЕЦАТА В ЦИФРОВИЯ СВЯТ-**

Въведение

С препоръките от 1998 г. и 2006 г. относно защитата на непълнолетните лица¹ се цели държавите-членки и промишлеността да осъзнаят новите предизвикателства пред защитата на непълнолетните лица в електронните медии, и по-специално свързаните с навлизането и разрастването на онлайн услугите. С оглед на факта, че регулирането не винаги може да върви в крак с това развитие, те бяха призовани да насърчават и разработват подходящи рамкови условия не чрез чисто правни мерки, а например чрез сътрудничество на заинтересованите страни и чрез съвместно регулиране или саморегулиране².

Междувременно потребителите и особено непълнолетните лица използват вече медиите по коренно различен начин и в това отношение е налице непрекъснато развитие. Медиите във все по-голяма степен се използват от непълнолетни лица чрез мобилни устройства, включително (онлайн) видеоигри, а в интернет има все повече медийни услуги по заявка. Налице е един нов феномен, породил се след последната препоръка — социалните мрежи, придобили огромно значение, както за индивидуалните потребители, така и в обществен план. Вероятно предстоят още предизвикателства, надхвърлящи въображението.

Тези нови тенденции предлагат много възможности за непълнолетните лица, но също така поставят някои предизвикателства по отношение на тяхната защита с оглед на факта, че родителите често срещат трудности при изпълнението на своите задължения във връзка с продуктите и услугите на новите технологии, с които обикновено са по-слабо запознати, отколкото са децата им. Ето защо трябва да си зададем въпроса дали настоящите политики са все така подходящи и достатъчни, за да гарантират високо равнище на защита на непълнолетните лица в Европа.

¹ 1998 г.: Препоръка на Европейския парламент и на Съвета относно развитието на конкурентоспособността на европейската индустрия за аудиовизуални и информационни услуги чрез насърчаване на националните структури, имащи за цел постигането на сравнително и ефективно ниво на защита на непълнолетните и човешкото достойнство от 24 септември 1998 г. (98/560/ЕО, ОВ L 270, 7.10.1998 г., стр. 48—55 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998H0560:EN:NOT>))

2006 г.: Препоръка на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на непълнолетните лица и на човешкото достойнство, и на правото на отговор по отношение на конкурентоспособността на европейската индустрия за аудиовизуални и онлайн информационни услуги от 20 декември 2006 г. (2006/952/ЕО, ОВ L 378, 27.12.2006 г., стр. 72—77 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006H0952:EN:NOT>))

² Същевременно следва да се гарантира, че всички предприети мерки за съвместно регулиране или саморегулиране са в съответствие със законодателството за защита на конкуренцията.

За по-реалистична оценка на постигнатото и на допълнителните стъпки, които може да са необходими, в настоящия доклад — в отговор на призива в точка 6 от препоръката от 2006 г. — се анализират прилагането и ефективността на мерките, посочени в препоръките от 1998 г. и от 2006 г., в държавите-членки.

Докладът е изготвен въз основа на информацията, предоставена от държавите-членки в отговор на въпросник. Докладът допълва няколко дейности в рамките на Програмата в областта на цифровите технологии за Европа³.

По-подробна информация относно отговорите, както и относно конкретни примери за предприетите мерки, е предоставена в придружаващия работен документ на службите на Комисията.

Констатации

Борба с незаконно или вредно съдържание

Доставчиците на съдържание и услуги полагат все по-големи усилия в борбата с дискриминиращо съдържание и друго незаконно или вредно съдържание, по-специално чрез **доброволно поети задължения/етични кодекси**, каквито съществуват в 24 държави-членки⁴. Що се отнася до онлайн съдържанието, в някои от тези инициативи се предвижда уебсайтовете да посочват, че спазват даден етичен кодекс, чрез подходящо означение.

Освен това държавите-членки полагат усилия за развитие и улесняване на достъпа до **качествено и подходящо съдържание за непълнолетни лица**, например чрез специализирани уебсайтове за деца и специализирани търсачки⁵.

Макар и все повече държави-членки да споделят виждането, че е полезно насърчаването на мерките за саморегулиране (етични кодекси), съществува постоянна загриженост, че постигнатите равнища на защита в тази област все още значително се различават.

За в бъдеще съществуващите мерки срещу незаконното или вредното съдържание следва постоянно да се наблюдават, за да се гарантира тяхната ефективност. Например функциониращите поддържащи инфраструктури разработват и поддържат пунктове за съобщаване на този тип съдържание, предоставени от доставчиците на съдържание, които да се използват от деца и родители, но при всички тези инициативи липсват общи характеристики и икономии от мащаба, които биха повишили тяхната ефективност.

Горещи линии

В Програмата в областта на цифровите технологии за Европа се отправя призив към държавите-членки до 2013 г. да въведат изцяло в действие **горещи линии** за съобщаване на обидно или вредно онлайн съдържание.

Към настоящия момент горещите линии са широко разпространени и използвани в държавите-членки и в Норвегия. **Съвместното финансиране** на горещите линии по

³ COM(2010) 245 окончателен/2: Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Програма в областта на цифровите технологии за Европа („Digital Agenda for Europe“) (26 август 2010 г. — поправен текст) (http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/index_en.htm)

⁴ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 7, и бележка под линия 27.

⁵ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 7, 8, и бележки под линия 31 и 32.

Програмата за по-безопасен интернет, иницирана от Европейската комисия, продължава да бъде основен механизъм за подпомагане.

Някои от държавите-членки посочиха също така **INHOPE**, Международната асоциация на горещите линии за интернет⁶, която е основана през 1999 г. в рамките на бившия план за действие на ЕО за по-безопасен интернет и понастоящем се финансира по Програмата за по-безопасен интернет. Тя обхваща и държави извън територията на Европа⁷ и има за цел задълбочаване на сътрудничеството в тази област. Операторите на горещи линии, които членуват в INHOPE, трябва да спазват Кодекса на добрите практики на INHOPE. Оператори на горещи линии в 24 държави-членки членуват в INHOPE⁸.

Редица горещи линии са част от така наречените „процедури за уведомление и премахване (notice and take-down)“⁹, при които доставчиците на интернет услуги се ангажират да премахват незабавно незаконно съдържание, за което гражданите са съобщили чрез горещата линия. Деветнадесет държави-членки¹⁰ съобщават, че са разработени и се прилагат процедури за уведомление и премахване.

Налице са обаче значителни **различия** във функционирането на горещите линии и по-специално на процедурите за уведомление и премахване. Това се отнася до решението, че дадено съдържание е незаконно, преразглеждането на такива решения, проследяването на източника на съдържанието и на доставчика на уебхостинг и особено до уведомяването на компетентните органи¹¹. Въпреки че това не беше включено във въпросника, България и Словения посочиха **наблюдението** на горещите линии¹².

Широкото разпространение и свързване на горещи линии е обнадеждаващо, но не е достатъчно.

За да се стимулира тяхната ефективност, както и за по-голяма съгласуваност между държавите-членки (като например споделянето на най-добри практики на взаимодействие с правоприлагащите органи), следва да се обмислят начини за по-широкото им популяризиране и за по-лесен достъп до тях за потребителите на интернет, включително за децата, както и за подобряване на тяхното функциониране и за развиване на взаимодействия с други сродни услуги (например горещи линии за помощ и информационни центрове, номерата 116 000/116 111).

Освен това горещите линии следва да се наблюдават по-внимателно.

Доставчици на интернет услуги

Като цяло доставчиците на интернет услуги участват във все по-голяма степен в защитата на непълнолетните лица, независимо от своите **ограничени отговорности и задължения** съгласно Директивата за електронната търговия¹³. Това важи за техните

⁶ <http://www.inhope.org/gns/home.aspx>

⁷ В INHOPE членуват оператори на горещи линии от 35 държави в целия свят.

⁸ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 35.

⁹ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 8—9. Във връзка с ограничената отговорност и задължения на доставчиците на интернет услуги съгласно Директивата за електронната търговия виж бележка под линия 13 към настоящия доклад.

¹⁰ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 39.

¹¹ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 9.

¹² Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 9.

¹³ Съгласно Директивата за електронната търговия (Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) (ОВ L 178, 17/7/2000 г., стр. 0001—0016) (<http://eur->

законово установени задължения по отношение на незаконното съдържание, но особено за **съвместните доброволно поети задължения** и възприемането на **етични кодекси**.

Същевременно **сдруженията на доставчиците на интернет услуги** по принцип нямат конкретен мандат по отношение на защитата на непълнолетните лица. Ето защо подписването и спазването на етични кодекси с цел защитата на непълнолетните лица като цяло е само с незадължителен характер за членовете на такива асоциации¹⁴.

В допълнение само осем държави-членки¹⁵ и Норвегия са отговорили, че през разглеждания период в разработването на етични кодекси **са участвали потребители или публични органи**; а само шест държави-членки¹⁶ съобщават, че са въведени **системи за оценка** с цел оценяване на ефективността на кодексите.

Общо само 11 държави-членки¹⁷ и Норвегия смятат, че системата за саморегулиране и етичните кодекси на доставчиците на интернет услуги са съобразени по подходящ начин с новата цифрова среда.

Доставчиците на интернет услуги се насърчават да бъдат още по-активни в защитата на непълнолетните лица. Прилагането на етични кодекси следва да бъде по-широко и да се наблюдава по-внимателно.

Сдруженията на доставчиците на интернет услуги се насърчават да включват защитата на непълнолетните лица в своите мандати и да възлагат съответните ангажименти на своите членове.

Освен това по-активното участие на потребителите и органите в разработването на етични кодекси би спомогнало да се гарантира, че саморегулирането в действителност отговаря на бързо развиващия се цифров свят.

Сайтове на социални мрежи

Сайтовете на социални мрежи предлагат огромни възможности за непълнолетните лица. Въпреки че придобиха значимост сравнително отскоро, те вече промениха начина, по който непълнолетните лица си взаимодействат и общуват.

Сайтовете на социални мрежи обаче крият значителни рискове, които могат да се обобщят с категориите „незаконно съдържание“, „неподходящо за възрастта съдържание“, „неподходящ контакт“ и „неподходящо поведение“¹⁸. Един многообещаващ начин за овладяване на тези рискове е изготвянето на насоки за доставчиците на сайтове на социални мрежи и/или за потребителите им.

Само 10 държави-членки¹⁹ са посочили такива насоки, а дори още по-малък брой са съобщили, че са въведени **системи за оценка** с цел оценяване на тяхната ефективност²⁰;

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0031:en:NOT), на доставчиците на интернет услуги не се налага общо задължение да контролират информацията, която пренасят или съхраняват, нито общо задължение да търсят активно факти или обстоятелства за незаконна дейност (член 15, параграф 1). Доставчиците на интернет услуги се ползват от ограничена отговорност за пренасяната информация (член 12, параграф 1), за автоматичното, междинно и временно съхраняване на тази информация (член 13, параграф 1) и за информацията, съхранявана по молба на получателя на услугата (член 14, параграф 1).

¹⁴ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 46.

¹⁵ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 48.

¹⁶ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 49.

¹⁷ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 50.

¹⁸ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 52.

¹⁹ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 58.

²⁰ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 12.

следователно актовете с незадължителна юридическа сила страдат понастоящем от твърде неравномерно прилагане. Този недостатък може частично да се компенсира с подписаните от 21 оператори на социални мрежи „Принципи за по-безопасни социални мрежи в ЕС“²¹.

Предвид значителното разрастване на сайтовете на социални мрежи, системите за контрол на операторите не съумяват да обхванат ефикасно и последователно всички потенциални рискове.

Активното участие на заинтересованите страни се поощрява, по-специално чрез допълнително повишаване на осведомеността относно рисковете и начините за тяхното ограничаване, по-широкото използване на насоки и наблюдение на прилагането им.

В допълнение социалните мрежи все по-широко въвеждат пунктове за докладване, с добре функционираща поддържаща инфраструктура, за подпомагане на децата в случаите на сприятеляване по интернет с цел сексуална злоупотреба, кибер тормоз и сходни проблеми, но решенията се разработват индивидуално.

Освен това понастоящем не е широко разпространено използването на настройки „защита на личния живот по подразбиране“ за децата, присъединяващи се към социални мрежи.

Проблематично съдържание в интернет от други държави-членки/от държави извън ЕС. Повечето държави-членки смятат дела на вредното съдържание с произход от тяхната собствена територия за много нисък, дела на вредното съдържание от други държави-членки на ЕС за значително по-висок, а дела на вредното съдържание от държави извън ЕС за най-висок²². По отношение на възможните подобрения някои държави-членки са на мнение, че допълнителна хармонизирана защита, каквато те биха приветствали, би била по-лесна за постигане на европейско, отколкото на международно равнище²³. Независимо в общия случай се смята за полезно третите държави да бъдат поощрявани да предприемат действия на национално равнище, а мнозинството от държавите-членки и Норвегия подкрепят сключването на допълнителни споразумения с трети държави²⁴.

Разширеното сътрудничество и хармонизираната защита във връзка с проблематичното съдържание в интернет изглежда се възприемат благоприятно. Въпреки че в основната си част от това съдържание е с произход извън ЕС, някои държави-членки смятат този подход за по-реалистичен на европейско равнище, отколкото посредством ангажирането на трети държави.

Медийна грамотност и повишаване на информираността

Всички държави-членки се ангажират да насърчават медийната грамотност

²¹ http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/docs/sn_principles.pdf.

²² Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 60.

²³ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 13.

²⁴ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 13, и бележка под линия 63. По отношение на борбата с онлайн разпространението на материали, съдържащи детска порнография, Програмата за по-безопасен интернет е насочена към международното и европейското сътрудничество, по-специално чрез подпомагането на мрежата на горещите линии INHOPE.

и да повишават информираността относно свързаните с онлайн медиите рискове и съществуващите средства за защита като ефективни инструменти за превенция.

По-специално в държавите-членки се наблюдава нарастващ брой инициативи в тази насока под формата на **публично-частни партньорства**. Според отговорите на държавите-членки **Програмата за по-безопасен интернет**, инициирана от Европейската комисия, и проектът **Децата на ЕС в онлайн среда** са се доказали като полезни рамки в тези области²⁵.

Инициативите за медийна грамотност и повишаване на информираността биват отчасти интегрирани в официалното образование и се полагат известни усилия за изостряне на вниманието на родителите, а също и на учителите. При все това извършена от Комисията през 2009 г. оценка показва, че въпреки присъствието на темата в националните учебни програми в 23 европейски държави, действителното провеждане на такова обучение е разпокъсано и непоследователно²⁶.

Нарастващата интеграция в училищното образование на медийната грамотност и повишаването на информираността е положителен елемент, същевременно достигането до всички деца и родители и съгласуването между училищата и държавите-членки остава сериозно предизвикателство.

Ограничаване на достъпа до съдържание

Ограничаването на достъпа на непълнолетните лица единствено до съдържание, което е подходящо за тяхната възраст, изисква две неща: от една страна, възрастова категоризация и класифициране на съдържанието, а от друга — гарантиране на зачитането на тези категоризации и класификации. Последната задача е преди всичко задължение на родителите, но техническите системи — филтриране, системи за проверка на възрастта, системи за родителски контрол и др. — са изключително полезни.

Категоризиране по възраст и класифициране на съдържание

Съществуващите системи за категоризиране по възраст и съдържание за аудиовизуалното съдържание по правило се определят като **достатъчни и ефективни** от 12 държави-членки²⁷, докато 13 държави-членки²⁸ и Норвегия са на мнение, че те **следва да бъдат подобрени**.

Шестнадесет държави-членки²⁹ и Норвегия са отговорили, че имат **различни възрастови категоризации и класификации** за различните видове медии. Десет държави-членки³⁰ и Норвегия смятат, че това е проблем. Осем държави-членки³¹ и Норвегия изтъкват, че се обмислят мерки или инициативи за **въвеждане на по-голяма съгласуваност** в тази сфера.

Общо 15 държави-членки³² и Норвегия смятат **системите за класифициране, обхващащи различни медии, и/или паневропейските системи за класифициране на**

²⁵ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 14.

²⁶ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 65.

²⁷ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 81.

²⁸ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 82.

²⁹ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 83.

³⁰ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 85.

³¹ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 86.

³² Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 87.

медийно съдържание за **полezni и практически приложими**. Това се оспорва от девет държави-членки³³, които изтъкват културните различия.

Това е областта, в която разногласията са най-изразени — разбирането за това какво е необходимо и полезно се различава значително както в рамките на държавите-членки, така и помежду им.

Технически системи (филтриране, системи за проверка на възрастта, системи за родителски контрол и др.)

Като цяло изглежда единодушно се приема, че техническите мерки сами по себе си не могат да защитят непълнолетните лица от вредно съдържание и че те могат да бъдат само един от елементите в пакет от мерки.

Във връзка с техническите мерки, насочени към избягване на потенциално вредно съдържание чрез гарантиране спазването на съответните категоризации и класификации, между държавите-членки има различия по отношение на тяхната **полезност, адекватност** (с оглед на правото на информация и възможната злоупотреба чрез цензура), **техническа осъществимост** и **надеждност**³⁴. В допълнение всички подчертаха необходимостта от прозрачност по отношение на включването на определено съдържание в черен списък и възможността за заличаването му.

Двадесет държави-членки³⁵ съобщават, че са положени **усилия** от промишлеността или публичните органи за **разработване на система за филтриране и категоризация** за интернет съдържание. Двадесет и четири държави-членки³⁶ и Норвегия съобщават, че **се използват инструменти за родителски контрол**. Те се предоставят безплатно в 15 държави-членки, а в други четири държави-членки³⁷ — срещу заплащане.

Освен това нарастват усилията за информиране на абонатите относно наличните **системи за филтриране и категоризация** и **софтуер за проверка на възрастта**, което, по силата на закона или съответните етични кодекси за доставчиците на интернет услуги или мобилните оператори, представлява задължение в 16 държави-членки³⁸.

Повечето държави-членки виждат възможност за подобряване на своите системи за възрастова категоризация и класифициране, очевидно обаче не съществува единодушие относно полезността и практическата осъществимост на системите за класифициране, обхващащи различни медии, и/или паневропейските системи за класифициране на медийно съдържание. Все пак, с оглед на засилващия се трансграничен характер на онлайн съдържанието, е необходимо да бъдат допълнително проучени начините за по-добро съгласуване на тези системи.

Ползващите интернет устройства с инструменти за родителски контрол са все по-достъпни, но комбиниранието им с използване на подходящо съдържание зависи от индивидуални решения, които значително се различават в рамките на държавите-членки, както и между тях.

³³ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 88.

³⁴ В рамките на Програмата за по-безопасен интернет бе възложено съпоставително проучване на ефективността на съществуващите механизми за филтриране в Европа. Първите резултати бяха публикувани през януари 2011 г. http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/projects/filter_label/sip_bench2/index_en.htm

³⁵ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 16.

³⁶ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 77.

³⁷ Виж работен документ, стр. 16 и бележка под линия 78.

³⁸ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 76.

В този контекст изглежда полезно да се обмислят новаторски системи за категоризация и класифициране на съдържанието, които да могат да се използват по-широко в сектора на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) (производители, доставчици на хостинг и съдържание и др.), като същевременно се запази необходимата гъвкавост за тълкуване на понятието „уместност“ на местно равнище и се вземат предвид установените подходи към отговорността на различните участници в интернет.

Аудиовизуални медийни услуги

Що се отнася до **системите за съвместно регулиране/саморегулиране** за защита на малолетните от неподходящо съдържание, **аудиовизуалните медийни услуги по заявка** (такива системи съществуват в осем държави-членки, седем от които имат етични кодекси) изостават спрямо **телевизионните програми** (такива системи са налице в 14 държави-членки, 11 от които имат етични кодекси³⁹).

Най-често срещаните техники за сигнализиране на родителите относно наличието на вредно съдържание и необходимостта родителите да ограничат достъпа са **графични изображения на екрана и/или звукови предупреждения**, които се появяват непосредствено преди получаването на потенциално вредно съдържание. Това важи както за телевизионно излъчване, така и за аудиовизуални медийни услуги по заявка.

Повечето държави-членки смятат, че такова сигнализиране е полезно, а в някои те се изискват по закон или използването им е установено в етични кодекси. По-рядко се използват **технически филтриращи устройства или софтуер**, включително **системи за предварително блокиране и PIN кодове**. **Възрастовите категоризации и ограниченията в програмното време за аудиовизуални медийни услуги по заявка** се прилагат в малък брой държави-членки⁴⁰.

По отношение на надеждността на системите за означаване и предупреждаване някои държави-членки са подчертали значението на **родителската отговорност** и факта, че такива системи са ефективни единствено, ако родителите контролират какво гледат техните деца.

Разнообразието на дейностите в тази сфера отразява направените в Директивата за аудиовизуални медийни услуги (АМУ) разграничения, но също и трудностите при постигането на съгласувани политически решения в отговор на тези предизвикателства.

Универсално достъпните технически средства за предоставяне на избиращелен достъп до съдържание в интернет на децата, като инструменти за родителски контрол, свързани с категоризирано и означено по възраст съдържание, са много разнообразни; разработените решения за линейно/телевизионно разпръскване (например програмно време) често изглеждат недостатъчно съобразени с интернет и други аудиовизуални медийни услуги по заявка.

Видеоигри

Общо 17 държави-членки и Норвегия определят функционирането на техните системи за категоризация по възраст като **удовлетворително**⁴¹. С изключение на Германия

³⁹ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 20—22, и бележки под линия 93, 94, 99 и 100.

⁴⁰ Виж работен документ на службите на Комисията, стр. 20—22.

⁴¹ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 107.

държавите-членки разчитат на **PEGI** (Паневропейската система за информация за игри)⁴² и **PEGI Online**⁴³.

По отношение на онлайн игрите *PEGI Online* по принцип се счита за добро решение, но редица държави-членки изразяват загриженост относно все още **ограниченото участие на промишлеността** в тази система.

Системи за оценка на възможните благоприятни или неблагоприятни въздействия на видеоигрите върху развитието или здравето на непълнолетните лица са въведени само в пет държави-членки⁴⁴ и в Норвегия.

По отношение на възможните допълнителни мерки за защита на непълнолетните лица от вредни видеоигри най-често споменаваните са **медийната грамотност** и **повишаването на информираността**, по-специално за по-ефективното сигнализиране за рискове от видеоигри, както и за популяризирането на съществуващите инструменти за защита. Такива мерки обаче са включени в **училищното образование** само в осем държави-членки и в Норвегия.

Отговорите на държавите-членки, потвърждават още веднъж необходимостта от повече действия в областта на **продажбата на видеоигри в магазините на дребно** за овладяване на продажбата на видеоигри на лица под определена възраст. Подходящи мерки за повишаване на информираността са били приложени само в шест държави-членки и в Норвегия⁴⁵, а търговците на дребно са привели в изпълнение съответни етични кодекси само в четири държави-членки⁴⁶.

Системите за категоризация по възраст (по-конкретно PEGI) функционират добре в повечето държави-членки. Посочват се обаче като предизвикателство ограниченото им прилагане при онлайн игрите и продажбата на игри на лица под определена възраст на пазара на дребно. Освен това повече мерки за повишаване на информираността (например медийна грамотност в училищата) биха оказали полезно превантивно въздействие.

Право на отговор в онлайн медии

Шестнадесет държави-членки⁴⁷ предвиждат право на отговор, приложимо за интернет издания на вестници/периодичен печат; в 13 държави-членки⁴⁸ то се прилага за базирани в интернет новинарски услуги; в 17 държави-членки⁴⁹ то се прилага за онлайн телевизионни услуги; в 15 държави-членки⁵⁰ то се прилага за онлайн радиоуслуги, а в девет държави-членки⁵¹ то се прилага за други онлайн услуги.

⁴² <http://www.pegi.info/en/>

⁴³ <http://www.pegionline.eu/en/>

⁴⁴ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 118.

⁴⁵ Виж работен документ, стр. 24—25, и бележка под линия 119.

⁴⁶ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 120.

⁴⁷ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 128.

⁴⁸ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 129.

⁴⁹ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 130.

⁵⁰ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 131.

⁵¹ Виж работен документ на службите на Комисията, бележка под линия 132.

Държавите-членки оценяват **нивото на защита** въз основа на факти,⁵² изложени в онлайн медии, и ефективността на съответните въведени системи в относително еднаква степен като достатъчни и ефективни и като незадоволителни.

Въвеждането на право на отговор, приложимо за онлайн медиите, в държавите-членки, не е съгласувано и се различава за отделните видове онлайн медии.

Освен това съществуват възможности за повишаване на ефективността на въведените системи.

Заклучения

Като положителен общ резултат проучването сред държавите-членки на различни аспекти от препоръките от 1998 г. и 2006 г. показва, че всички държави-членки осъзнават предизвикателствата пред защитата на малолетните лица в интернет и полагат все повече усилия да се справят с тези предизвикателства. Комбинация от политики, в която съществен елемент се явяват мерките за саморегулиране, изглежда най-подходящият, възможно най-гъвкав и адекватен подход за сближаването на платформите (телевизия, персонални компютри, смартфони, игрални конзоли и др.) и аудиовизуалното съдържание.

Същевременно подробната оценка на политическите отговори, които държавите-членки са разработили, представя картина, съставена от много разнообразни, а в отделни случаи — дори противоречиви действия в рамките на Европа. Това важи в особена степен по отношение на борбата с незаконното и вредното съдържание, превръщането на социалните мрежи в по-безопасно място и опростяването на схемите за категоризация на съдържание.

Много често в мерките за регулиране или саморегулиране липсва амбиция и съгласуваност с подобни мерки, въведени в други държави-членки, или те просто не се прилагат ефективно на практика. Едно разнородно множество от мерки в цяла Европа може да доведе единствено до разпокъсване на вътрешния пазар и до объркване за родителите и учителите, кое е правилно и кое — погрешно, за да предпазят и предоставят възможности на децата, които ползват интернет.

Настоящият доклад и подробните отговори, събрани в настоящото проучване сред държавите-членки⁵³, показват, че допълнителни действия на европейско равнище могат да доразвият добрите практики на държавите-членки и да постигнат икономии от мащаба за сектора на ИКТ, които ще помогнат на децата безопасно да се възползват от предимствата на непрестанно развиващия се цифров свят.

⁵² По смисъла на препоръката от 2006 г., приложение 1 — Примерни насоки за въвеждането на национално равнище на мерки в националното законодателство или практика, за да се осигури правото на отговор или равностойно правно средство за защита по отношение на онлайн медиите.

⁵³ Работен документ на службите на Комисията